

Koordinaatioryhmä: Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittäminen ja nuorten osallisuuden edistäminen (DINO II)

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut koordinaatioryhmän seuraamaan ja tukemaan kansallisessa demokratiaohjelmassa sekä valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa linjattujen, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta sekä nuorten osallisuutta ja kuulemista vahvistavien toimenpiteiden suunnittelua ja toimeenpanoa.

Toimikausi

Koordinaatioryhmän toimikausi on 23.4.2020-31.12.2023.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on useita kirjauksia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen sekä nuorten osallisuuden edistämiseen ja nuorten kuulemisvelvoitteen vahvistamiseen liittyen. Hallitusohjelmakirjausten toimeenpanemiseksi vuoteen 2025 ulottuvassa kansallisessa demokratiaohjelmassa ja valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa vuosille 2019-2023 (VANUPO) on määritelty seuraavat toimenpiteet:

Demokratiaohjelma:

- Turvataan riittävä osaaminen ja valmiudet yhdenvertaiselle osallistumiselle
- Tarkastellaan opetussuunnitelmia demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osalta ja tuetaan niiden toimeenpanoa.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

- Kehitetään demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta opettajankoulutuksessa ja opettajien täydennyskoulutuksessa.
- Lisätään viranomaisten tietoisuutta lasten ja nuorten osallistumisoi-keuksista.
- Vahvistetaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta ja hyviä väestösuh-teita.
- Edistetään vapaaehtoistyössä tehdyn työpanoksen ja osaamisen tun-nistamista ja tunnustamista.

VANUPO:

Kehitetään nuorille suunnattuja yhteiskunnallisen osallistumisen välineitä

- Edistetään aktiivisesti nuorille suunnattuja monipuolisia ja vaikuttavia osallistumismahdollisuuksia ja suoran demokratian keinoja.
- Kannustetaan kuntia ja maakuntia kehittämään nuorisovaltuustotoimin-taa yhdessä nuorten kanssa.
- Kehitetään ja uudistetaan nuorten kuulemismenetelmiä ja -työkaluja.
- Testataan ja kehitetään erilaisia nuorten kuulemisen menetelmiä val-tioneuvostotason strategia-, kehittämis- tai säädösvalmisteluhank-keissa.
- Toteutetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen valtakunnallinen koulutusohjelma.

Vahvistetaan koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasva-tusta

- OKM ja OM aloittavat koulujen sekä oppilaitosten demokratia- ja ihmis-oikeuskasvatusta vahvistavan hankkeen, jossa tuetaan opetussuunni-telman toimeenpanoa nuorten osallisuuden vahvistamiseksi ja laajen-netaan hyväksi havaittuja käytäntöjä valtakunnallisesti.
- Kehitetään uusia tapoja tukea nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia toimintakäytäntöjä kouluissa ja oppilaitoksissa, vahvistetaan vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan ja koulujen ja oppilaitosten vä-lillä sekä tuetaan lasten ja nuorten valmiuksia vaikuttaa omassa lä-hiympäristössään ja laajemmin yhteiskunnassa sekä kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi.
- Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertai-siin vaikuttamismahdollisuuksiin osallistua koulujen/oppilaitosten toi-minnan kehittämiseen esimerkiksi oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kautta.
- Osana varhaiskasvatuksen ja opetustoimen täydennyskoulutusta vah-vistetaan opetushenkilöstön valmiuksia tukea osallisuutta ja yhteisölli-syyttä sekä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta

Nuorten ääni kuuluvaksi ilmastonmuutoskeskustelussa

- Edistetään erityisesti nuorten osallistumismahdollisuuksia ilmastolaissa säädettävän ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän valmistelussa ja toimeenpanossa.
- Pilotoidaan ilmastolain uudistuksen valmistelun yhteydessä nuorille suunnattuja kuulemistryökaluja
- Lisätään totuudellista ilmastotietoa.
- Vuonna 2020 ympäristöministeriön rahoittama Kokeilun paikka -rahoi-tuksessa edistetään erityisesti nuorten ehdotuksia hiilijalanjäljen pie-mentämiseksi.

- Turvataan nuorten edustus ilmastopolitiikan pyöreässä pöydässä.
- Tuetaan vuoropuhelua nuorten parissa työskentelevien kanssa siitä, kuinka nuorten ilmastotoimijuutta voidaan tukea ja vahvistaa nykyisten osallistumisjärjestelmien avulla.
- Tuetaan ja edistetään päästöttömän liikkumisen, kuten kävelyn ja pyöräilyn, mahdollisuuksia nuorten keskuudessa.
- Hyödynnetään koko koulutusjärjestelmää ja erityisesti opetussuunnitelmien sekä tutkinnon perusteiden antamia mahdollisuuksia taata jokaiselle eri-ikäiselle oppijalle ajanmukaista ja perusteltua tietoa ilmastonmuutoksesta ja sen vaikutuksista. Tarjotaan opettajille täydennyskoulutusta aiheeseen liittyen.
- Kannustetaan koulutuksen järjestäjiä toimimaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja olemaan esimerkkinä siinä, miten oppilaitosten jatkuvassa toiminnassa otetaan huomioon ekologiset, taloudelliset ja sosiaalisen kestävyysnäkökulmat. Jaetaan valtakunnallisesti kestävän kehityksen toimintatapoihin liittyviä hyviä käytäntöjä.

Nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyviä toimenpiteitä valmistellaan myös muissa valtioneuvostotason ohjelmissa ja strategioissa (esim. lapsistrategia, avoimen hallinnon toimintaohjelma).

Tavoitteet ja tehtävät

Koordinaatioryhmän tavoitteena on koota yhteen ja koordinoita valtioneuvoston linjaamia toimenpiteitä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen sekä nuorten osallisuuden edistämiseksi ja nuorten kuulemisvelvoitteen vahvistamiseksi. Tavoitteena on edistää eri toimijoiden välistä tiedonkulkua ja verkostoitumista sekä auttaa löytämään synergiaetuja eri hankkeiden ja toimenpiteiden välillä.

Koordinaatioryhmän tehtävänä on seurata ja tukea kansallisessa demokratiaohjelmassa, valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa sekä muissa valtioneuvostotason ohjelmissa ja strategioissa linjattujen, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta sekä nuorten osallisuutta ja kuulemistä vahvistavien toimenpiteiden suunnittelua ja toimeenpanoa. Koordinaatioryhmän tehtävänä on myös varmistaa tiedonkulku eri toimijoiden välillä näihin teemoihin liittyen. Koordinaatioryhmä toimii yhteistyössä muiden näitä teemoja edistävien hankkeiden kanssa.

Koordinaatioryhmä raportoi toimenpiteiden etenemisestä oikeusministeriön johtamalle kansallisen demokratiaohjelman valmistelu- ja koordinoitutyöryhmälle sekä opetus- ja kulttuuriministeriön johtamalle VANUPO-virkamiestyöryhmälle.

Kokoonpano

Koordinaatioryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:
yksikön päällikkö Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö

Jäsenet (varajäsenet suluissa):
erityisasiantuntija Liisa Männistö, oikeusministeriö

suunnittelija Anssi Pirttijärvi ja opetusneuvos Anna Mikander (ylitarkastaja Marja N. Pulkkinen), opetus- ja kulttuuriministeriö

ihmisoikeussuurlähettiläs Rauno Merisaari (kehityspolitiikan neuvonantaja Tiina Markkinen), ulkoministeriö

neuvotteleva virkamies Markku Mölläri (assistentti Sonja Joutsenlahti-Wuoristo), valtiovarainministeriö

erityisasiantuntija Heta-Elena Heiskanen (neuvotteleva virkamies Pekka Harju-Autti), ympäristöministeriö

opetusneuvos Kristina Kaihari (ohjelma-asiantuntija Santeri Suvanto), Opetushallitus

johtaja Sirpa Rautio, (asiantuntija Mikko Joronen) Ihmisoikeuskeskus

Koordinaatioryhmän kokouksiin kutsutaan pysyvinä asiantuntijoina nuorisolan osaamiskeskusten, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajia sekä muita teemojen kannalta olennaisia asiantuntijatahoja. Asiantuntijaverkoston kokoonpanoa voidaan muuttaa ja täydentää tarpeen mukaan. Koordinaatioryhmä voi lisäksi kuulla työssään muita teemojen kannalta olennaisia asiantuntijoita.

Tasa-arvon toteutuminen kokoonpanossa

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain 4 a § 1 momentti edellyttää, että valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Tasa-arvolain 4 a § 3 momentin mukaan viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita lainkohdassa tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden.

Koordinaatioryhmän nimeämispyyntönsä on viitattu tasa-arvolain kiintiösäännöksiin ja pyydetty tahoja nimeämään kutakin jäsenpaikkaa kohden sekä nais- että miesehdokkaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä ministeriön yhteydessä toimiva valtion nuorisoneuvosto esittivät koordinaatioryhmään yhteisiksi jäsenehdokkaikseen suunnittelija Anssi Pirttijärveä ja opetusneuvos Anna Mikanderia sekä varajäseneksi Marja N. Pulkkista. Valtiovarainministeriö esitti koordinaatioryhmään jäseneksi assistentti Sonja Joutsenlahti-Wuoristoa ja hänelle varajäseneksi neuvotteleva virkamies Markku Mölläriä.

Valtiovarainministeriön esityksestä poiketen koordinaatioryhmän varsinaiseksi jäseneksi nimetään neuvotteleva virkamies Markku Mölläri ja varajäseneksi assistentti Sonja Joutsenlahti-Wuoristo.

Koordinaatioryhmän kokoonpano on täten tasa-arvolain kiintiösäännöksen mukainen.

Kustannukset

Koordinaatioryhmä hoitaa tehtävänsä virkатыönä. Koordinaatioryhmän jäsenille ei makseta kokouspalkkioita. Kokouksiin liittyvät matkakustannukset voidaan korvata kulloinkin voimassa olevan valtion matkustussäännön mukaisesti. Mahdollisten asiantuntijapalkkioiden korvaamisesta päätetään erikseen.

ylijohtaja

Johanna Suurpää

erityisasiantuntija

Maria Wakeham-Hartonen

JAKELU

Koordinaatioryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet

TIEDOKSI

Oikeusministeriö

- kansliapäällikkö
- viestintäjohtaja
- demokratia ja vaalit -yksikkö
- hankerekisteri / Hankeikkuna

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Ulkoministeriö

Valtiovarainministeriö

Ympäristöministeriö

Opetushallitus

Ihmisoikeuskeskus

Valtion nuorisoneuvosto